

3. EL MERCAT DE DINER. DEMANDA I OFERTA DE DINER. LA POLÍTICA MONETÀRIA.

Programa Detallat:

- 3.1. Definicions prèvies
  - 3.2. Funcions del diner
  - 3.3. Demanda de diner
  - 3.4. Oferta de diner
  - 3.5. Equilibri en el mercat de diner
  - 3.6. Política monetària
-

La introducció dels mercats financers i del tipus d'interès compleix 3 objectius importants:

- a) Permet analitzar el funcionament de la política monetària.
- b) Podem matisar l'eficàcia de la política fiscal.
- c) Permet introduir la modelització de la inversió que implica que la inversió és una funció decreixent del tipus d'interès.

3.1 Definicions prèvies

Definició: El **Tipus d'interès** (TDI) és el pagament expressat en punts percentuals anuals realitzat per un prestatari a un prestador a canvi de l'ús de la quantitat de diners prestada. El denotarem com a r .

Definició: El **cost d'oportunitat** del diner és la quantitat d'interessos als que es renuncia per tenir diners en comptes de bons.

Abans de passar a analitzar els motius pels quals la gent demana diner, hem de definir que és el DINER. Tots utilitzem d'una manera o altra el diner malgrat la seva rendibilitat sigui molt baixa. La raó d'això és que el diner facilita les transaccions entre els agents econòmics (seria molt costós en termes de temps tenir una economia d'intercanvi). Començarem donant algunes definicions de diner.

Al començament es denominava *DINER* a l'OR i a la PLATA, o a qualsevol altra mercaderia valuosa segons els barems de la societat del moment. Lentament el paper moneda va anar substituint al diner-mercaderia, ja que té avantatges innegables com el seu fàcil transport o la subdivisió en parts més petites, el que facilita la compravenda de les mercaderies.

Anem a veure els diferents **agregats monetaris** que existeixen:

(a) **MI** = Efectiu en mans del públic + Depòsits a la vista.

Los depòsits a la vista són aquells que tenen liquidesa immediata.

Una característica general és que la M1 és acceptada com a mitjà de pagament, tot i que cada país matisa aquestes definicions.

(b) $M2 = M1 + \text{Depòsits d'estalvi}$

Els Depòsits d'estalvi són aquells que es poden mobilitzar en un moment donat.

(c) $M3 = M2 + \text{Depòsits a termini} + \text{altres actius de disponibilitat restringida}$

(d) $ALP, ALP2$.

Els agregats monetaris no són directament comparables entre països, no obstant tots els agregats monetaris mesuren la riquesa líquida del sector no bancari. La M1 es considera com perfectament líquida mentre que la M2 i la M3 ho són menys

Definim la liquidesa d'un actiu com la rapidesa en la que es pot transformar en diner.

DINER: la millor definició de diner és la d'un actiu que s'accepta generalment com a mitjà de pagament. Per tant a partir d'ara entendrem que diner es l'agregat monetari M1, o sigui efectiu en mans del públic més els dipòsits (comptes corrents) que els consumidors tenen en els bancs comercials.

3.2 Funcions del diner

1. *Mitjà de pagament:* soluciona conflictes d' interessos que en una economia d'intercanvi fàcilment poden sorgir, (una lletra del Tresor és poc útil per comprar coses).

2. *Unitat de Compte:* en una economia sense diner, tots els béns s'intercanvien d'acord als seus preus relatius. A l'augmentar la quantitat de béns de l'economia, augmentaria la quantitat de preus relatius i això suposaria una gran despesa en termes de temps.

3. *Dipòsit de valor:* El diner és un activo, ja que ens permet mantenir riquesa, es a dir ens permet transferir recursos del present al futur per poder consumir llavors o seguir acumulant riquesa.

El diner és un "actiu dominat" i per això té una rendibilitat menor que altres actius de risc similar, como per exemple les lletres del Tresor.

3.3 Demanda de diner

Anem a veure quins són els factors que afecten a la demanda de diners de l'economia. Bàsicament són 3:

(a) **Cost d'oportunitat:** si aquest augmenta, la gent demana menys diners (el cost d'oportunitat és el preu del diner). Per tant la demanda de diner dependrà negativament del tipus d'interès nominal dels actius substitutius del diner, o sigui dels bons. Notarem a la variable tipus d'interès amb la lletra r

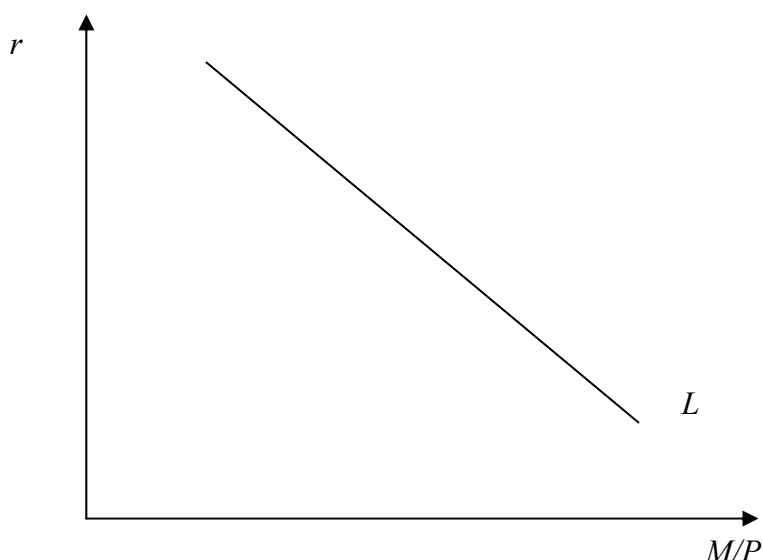
(b) **Molèsties de transport:** provoca un cost, més o menys alt d'anar físicament a buscar els bitllets.

(c) **Motiu transaccional:** al tenir més renda les economies domèstiques voldran incrementar el seu consum i, per tant, necessiten més diners. Per tant la demanda de diner dependrà positivament de la renda real ($Y = \text{PIB real}$).

(d) **Preus:** quan els preus es dupliquen, la quantitat de diners del públic i la renda nominal també han de duplicar-se per tal de que el valor de les seves possessions de diners segueixi sent el mateix. La demanda de diners és una demanda de **saldos reals**. El públic té diners segons el poder adquisitiu, es demana diners perquè es pot comprar béns amb ell, no perquè el diner doni utilitat de per sí.

Supòsit: suposarem que la demanda de diners només depèn de r (tipus d'interès).

Gràficament tenim:

3.4 Oferta de diner.

Creació de diner: el paper dels bancs centrals i els bancs comercials.

El banc Central és un organisme públic o semipúblic amb un poder legal explícit. Es sol anomenar el Banc dels bancs comercials. El BC fixa la unitat de pagament emetent directament un dels components de la $M1$: l'efectiu (E). També fa que es generin el es denomina les *reserves bancàries* (RE). El BC obliga a que els bancs comercials mantinguin una part dels seus dipòsits immobilitzats.

A la suma de les reserves bancàries més l'efectiu en mans del públic se l'anomena *Base Monetària* (BM)

Els bancs comercials juguen un paper molt important en la creació de diner. Si no fos pels bancs l'únic mitjà de pagament que existiria seria l'efectiu. De fet la part més

important de l'oferta monetària són els dipòsits bancaris que estan creats precisament pel sistema de bancs comercials.

Els bancs comercials mantenen reserves per 2 motius:

(a) Prudència: han de tenir prou efectiu per satisfer retirades de fons dels seus clients.

(b) Legal: tenen la restricció legal de mantenir una part dels dipòsits en forma de reserves (coeficient de reserves).

Es pot mantenir un nivell de reserves per sobre del mínimament exigut, però els bancs no ho fan pel alt cost d'oportunitat que han de suportar.

Mecanisme del multiplicador monetari

La relació entre els dipòsits dels bancs i les seves reserves permeten als bancs centrals controlar l'oferta de diner. Cada vegada que els bancs comercials creen dipòsits (D) necessiten conseqüentment mantenir més reserves en el banc central.

Per tant si les $RE = cr \times D$, llavors un increment de les reserves pot convertir-se en un volum molt gran de dipòsits ja que:

$$D = (1/cr) \times RE$$

Els bancs comercials no poden expandir la creació de diner per sobre d'un múltiple de les reserves.

El multiplicador monetari en aquest cas en que la gent no manté efectiu seria:

$$M1 = D$$

$$Mo = RE$$

$$mm = M1/Mo = D/RE = D / cr D = \mathbf{1/cr}$$

Si els consumidors mantinguessin efectiu, el que vol dir que $E = e D$, llavors el multiplicador monetari seria:

$$M1 = E + D$$

$$Mo = E + RE$$

$$mm = M1/Mo = E+D/ E+RE = (e + 1)D / (e +cr) D = \mathbf{(e+1)/(e+cr)}$$

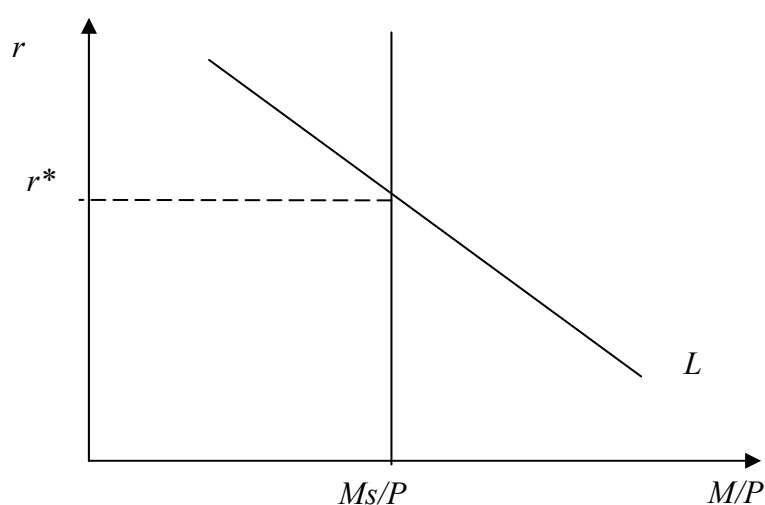
Oferta de diner

Suposarem que l'oferta de diner ve determinada pel Banc Central de manera exògena a través de les Operacions de Mercat Obert (es una variable de control). La denominem M^S . Quan el Banc Central vol augmentar la quantitat de diner de l'economia el que fa es comprar títols de deute pública, d'aquesta manera injecta diner dins l'economia. Al contrari, quan el Banc Central vol restringir la quantitat de diner de l'economia el que fa es vendre els títols, d'aquesta manera retira diner.

3.5 Equilibri en el mercat de diner

Definició: el mercat de diner es troba en equilibri quan la quantitat demandada de saldos reals de diner és igual a la que s'ofereix.

El tipus d'interès s'ajusta per que la quantitat de saldos reals de diner (M/P) que s'ofereixen sigui igual a la demandada.

3.6 Política monetària

Entendrem com mesures de política monetària:

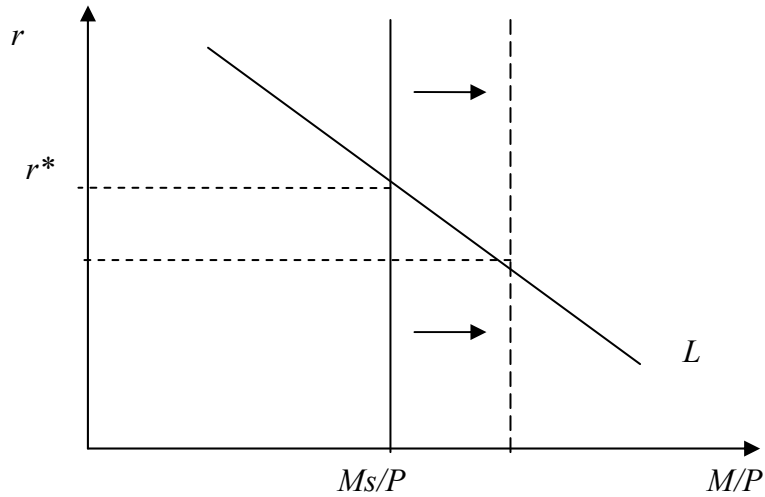
(a) Una modificació de l' oferta nominal de diner M^s deixant que el tipus d' interès es determini en equilibri.

Resultat: *un augment/disminució de M^s provoca una disminució/augment del tipus d'interès de la economia.*

(b) Una modificació del tipus d' interès, deixant que l' oferta nominal de diner es determini en equilibri.

Resultat: *un augment/disminució del tipus d' interès provoca una disminució/augment dels saldos de diner de l' economia.*

Una modificació de l'oferta nominal de diner M^S
Un augment de M^S redueix el tipus d'interès.

Una modificació del tipus d'interès r
Un augment del tipus d'interès redueix la quantitat de diner de l'economia M^s

